

УКРАЇНСЬКИЙ ПРАВОПИС

ЗМІСТ

Постанова КМУ від 22 травня 2019 р. № 437 «ПИТАННЯ УКРАЇНСЬКОГО ПРАВОПISУ».....	3
УКРАЇНСЬКИЙ ПРАВОПIS 4	4
ПЕРЕДМОВА.....	5
I. ПРАВОПIS ЧАСТИН ОСНОВИ СЛОВА	9
БУКВЕНІ ПОЗНАЧЕННЯ ДЕЯКИХ ГОЛОСНИХ ЗВУКІВ	9
§ 1. Правопис наголошених і ненаголошених Е, И.....	9
§ 2. Уживання І, И на початку слова	9
§ 3. Ї.....	9
§ 4. Я, Ю, Є.....	10
БУКВЕНІ ПОЗНАЧЕННЯ ДЕЯКИХ ПРИГОЛОСНИХ ЗВУКІВ.....	10
§ 5. Буква Г	10
§ 6. Буква Ґ.....	10
§ 7. Апостроф.....	10
§ 8. ЙО, ЇО.....	11
Чергування голосних.....	11
§ 9. Чергування О — І, Е — І.....	11
О, Е, що не переходять в І.....	12
Відхилення в чергуванні О — І, Е — І.....	13
§ 10. Чергування Е — О після Ж, Ч, Ш, ШЧ, ДЖ, Й.....	15
Чергування голосних у дієслівних коренях.....	15
§ 11. Чергування О — А	15
Е (невипадний) — І (невипадний).....	16
Е (випадний) — И	16
Чергування приголосних.....	16
Чергування приголосних під час словозміни	16
§ 12. Чергування Г, К, Х із м'якими З, Ц, С	16
§ 13. Чергування Ґ із м'яким З	17
§ 14. Чергування Г, К, Х із Ж, Ч, Ш.....	17
§ 15. Чергування Д із ДЖ.....	17
§ 16. Чергування Т із Ч; З із Ж; С із Ш; ЗД із ЖДЖ; СТ із Щ.....	17
§ 17. Чергування СТ із Щ.....	18
§ 18. Чергування Б із БЛ; П із ПЛ; В із ВЛ; М із МЛ; Ф із ФЛ	18
Зміни приголосних перед наступним приголосним під час словотворення.....	18
§ 19. Зміни приголосних перед -СЬК-(ИЙ), -СТВ-(О).....	18
§ 20. Зміни приголосних у прикметниках і прислівниках вищого ступеня порівняння.....	19
§ 21. Зміни приголосних перед суфіксом -Н.....	19
§ 22. Зміни приголосних перед суфіксальним голосним під час словотворення	19

§ 23. Позичії вживання прийменників і префіксів У та В.....	20
§ 24. Позичії вживання сполучників і часток І, Й та І, Й на початку слів	21
§ 25. Позичії вживання прийменника З та його варіантів ІЗ, ЗІ (ЗО).....	22
Уживання м'якого знака (ь).....	23
§ 26. Коли пишемо Ь	23
§ 27. Коли не пишемо Ь	24
Спрощення в буквосполученнях.....	25
§ 28. -ЖДН-, -ЗДН-, -СТН-, -СТЛ.....	25
-ЗКН-, -СКН	26
-СЛН	26
Подвосня букв.....	26
§ 29. Подвосня букв як наслідок їх збігу.....	26
§ 30. Подвосня букв як наслідок подовження приголосних	27
ПРАВОПИС ПРЕФІКСІВ.....	28
§ 31. З- (ІЗ-, ЗІ-).....	28
БЕЗ-, ВІД-, МІЖ- та ін	28
ПРЕ-, ПРИ-, ПРІ	29
АРХІ.....	29
АНТИ-, КВАЗІ	29
ПРАВОПИС СУФІКСІВ	30
Іменникові суфікси	30
§ 32. -ИК, -НИК / -ІВНИК, -ЛЬНИК.....	30
-ІВ-(О)	30
-АЛЬ, -ЕНЬ, -ЕЦЬ (-ЄЦЬ), -ІСТЬ, -ТЕЛЬ.....	30
-К-, -ИЦ-(Я), -ИН-(Я), -ЕС	30
-НН-(Я) / -ІНН-(Я), -АНН-(Я) (-ЯНН-(Я), -ЕНН-(Я)	
-ІНН-(Я).....	30
-ЕН-(Я) (-ЄН-(Я).....	31
-ЕЧОК (-ЄЧОК), -ЕЧК-(А) (-ЄЧК-(А), -ЕЧК-(О)	
(-ЄЧК-(О), -ИЧОК-ИЧК-(А).....	31
-ЕНК-(О) (-ЄНК-(О) і -ЕНЬК-(О, А)	31
-ИСЬК-(О) (-ЇСЬК-(О), -ИЩ-(Е) (-ЇЩ-(Е).....	31
-ОВИЧ (-ЬОВИЧ), -ІВН-(А) (-ЇВН-(А)	31
-ІВК-(А), -ОВК-(А)	32
-ОК.....	32
-ІР, -ІСТ, -ІЗМ, -ІР, -ІСТ, -ІЗМ.....	32
Прикметникові та дісприкметникові суфікси.....	32
§ 33. -Н-(ИЙ), -Н-(ІЙ).....	32
-ИЧН-(ИЙ), -ІЧН-(ИЙ) (-ЇЧН-(ИЙ)	33
-ИН, -ІН	33
-ИН-(ИЙ), -ІН-(ИЙ)	33
-ИСТ-(ИЙ), -ІСТ-(ИЙ)	33
-ЕВ-(ИЙ), -ЄВ-(ИЙ), -ОВ-(ИЙ)	33
-УВАТ-(ИЙ) (-ЮВАТ-(ИЙ), -ОВАТ-(ИЙ), -ОВИТ-(ИЙ)	34

Дієслівні суфікси	34
§ 34. -УВА- (-ЮВА-), -ОВА	34
-ОВУВА- (-ЬОВУВА-)	35
-ІР-, -ІР	35
ПРАВОПИС СЛІВ РАЗОМ, ІЗ ДЕФІСОМ, ОКРЕМО	35
Загальні правила правопису складних слів	35
§ 35. Складні слова зі сполучними голосними звуками О, Е (графічно Е та Є)	35
Складні слова без сполучного голосного звука	36
§ 36. Складні іменники	39
§ 37. Прикладка	41
§ 38. Складні числівники	42
§ 39. Складні займенники	42
§ 40. Складні прикметники	43
§ 41. Прислівники	46
§ 42. Прийменники	49
§ 43. Сполучники	50
§ 44. Частки	50
УЖИВАННЯ ВЕЛИКОЇ БУКВИ (ЛІТЕРИ)	53
§ 45. Велика буква на початку речення	53
§ 46. Велика буква у звертаннях і в ремарках	54
§ 47. Велика та мала букви в рубриках	54
§ 48. Велика буква після двокрапки, на початку прямої мови, цитати тощо	55
§ 49. Власні імена людей, міфологічних осіб, клички тварин	56
§ 50. Географічні та адміністративно-територіальні назви	58
§ 51. Астрономічні назви	61
§ 52. Назви історичних подій, епох, календарних періодів і свят, суспільних заходів	61
§ 53. Назви, пов'язані з релігією	62
§ 54. Назви органів влади, установ, організацій, товариств, партій, об'єднань, підприємств, фірм, агентств	63
§ 55. Назви документів, пам'яток історії та культури, творів літератури та мистецтва, друкованих органів тощо	65
§ 56. Назви посад, звань, титулів	66
§ 57. Назви орденів, медалей, відзнак, премій	66
§ 58. Назви товарних знаків, марок виробів	67
§ 59. Назви порід тварин, видів і сортів рослин	67
§ 60. Велика буква в особливому стилістичному вживанні	68
§ 61. Велика буква у складноскорочених назвах	68
§ 62. Графічні скорочення	69
ПРАВИЛА ПЕРЕНОСУ	72
§ 63. Орфографічні правила переносу	72
§ 64. Технічні правила переносу	73
ЗНАК НАГОЛОСУ (')	73
§ 65.	70
II. ПРАВОПИС ЗАКІНЧЕНЬ ВІДМІНЮВАНИХ СЛІВ	75

ІМЕННИК	75
§ 66. Поділ на відміни	75
§ 67. Поділ на групи	76
§ 68. Зразки відмінювання іменників.....	79
Уваги до правопису відмінкових форм	87
I відміна.....	87
А. Однина.....	87
§ 69. Родовий відмінок.....	87
§ 70. Давальний відмінок.....	87
§ 71. Знахідний відмінок	87
§ 72. Орудний відмінок.....	87
§ 73. Місцевий відмінок	88
§ 74. Кличний відмінок	88
Б. Множина	88
§ 75. Називний відмінок.....	88
§ 76. Родовий відмінок.....	89
§ 77. Давальний відмінок.....	89
§ 78. Знахідний відмінок	90
§ 79. Орудний відмінок.....	90
§ 80. Місцевий відмінок	90
§ 81. Кличний відмінок	90
II відміна	91
А. Однина.....	91
§ 82. Родовий відмінок.....	91
§ 83. Давальний відмінок.....	95
§ 84. Знахідний відмінок	96
§ 85. Орудний відмінок.....	96
§ 86. Місцевий відмінок	97
§ 87. Кличний відмінок	98
Б. Множина	100
§ 88. Називний відмінок.....	100
§ 89. Родовий відмінок.....	100
§ 90. Давальний відмінок.....	101
§ 91. Знахідний відмінок	101
§ 92. Орудний відмінок.....	102
§ 93. Місцевий відмінок	102
§ 94. Кличний відмінок	102
III відміна	103
§ 95. Однина.....	103
§ 96. Множина	104
§ 97. Відмінювання слова МА́ТИ	104
IV відміна.....	104
§ 98. Однина.....	104
§ 99. Множина	105
§ 100. Відмінювання іменників, що мають тільки форму множини	106

ПРИКМЕТНИК	107
§ 101. Тверда група прикметників.....	107
§ 102. М'яка група прикметників.....	107
§ 103. Зразки відмінювання прикметників.....	108
§ 104. Ступенювання прикметників.....	110
Вищий ступінь прикметників.....	110
Найвищий ступінь прикметників.....	110
ЧИСЛІВНИК	110
КІЛЬКІСНІ ЧИСЛІВНИКИ	110
§ 105. Відмінювання кількісних числівників.....	110
ПОРЯДКОВІ ЧИСЛІВНИКИ	112
§ 106. Відмінювання порядкових числівників.....	112
ДРОБОВІ ЧИСЛІВНИКИ	113
§ 107. Відмінювання дробових числівників	113
ЗАЙМЕННИК	113
§ 108. Особові займенники.....	113
Відмінювання особових займенників.....	114
§ 109. Зворотний займенник.....	114
Відмінювання зворотного займенника.....	114
§ 110. Присвійні займенники.....	114
Відмінювання присвійних займенників.....	114
§ 111. Вказівні займенники.....	115
Відмінювання вказівних займенників.....	115
§ 112. Питальні займенники.....	115
Відмінювання питальних займенників.....	116
§ 113. Означальні займенники.....	116
Відмінювання означальних займенників.....	116
§ 114. Складні займенники (неозначені й заперечні).....	117
Відмінювання складних займенників.....	117
ДІЄСЛОВО	118
§ 115. Дійсний спосіб.....	118
Теперішній час.....	118
Поділ дієслів за дієвідмінами.....	118
Перша дієвідміна.....	118
Друга дієвідміна.....	118
Зміни приголосних у дієсловах, дієприкметниках і віддієслівних іменниках.....	121
Відмінювання дієслів ДАТИ, ЇСТИ, ВІДПОВІСТІ (та ін. з компонентом -ВІСТИ), БУТИ.....	157
Майбутній час.....	122
Минулий і давноминулий час.....	123
§ 116. Наказовий спосіб.....	123
§ 117. Умовний спосіб.....	124
§ 118. Неозначена форма дієслова (інфінітив).....	124
§ 119. Дієприкметник.....	125
§ 120. Дієприслівник.....	125

III. ПРАВОПИС СЛІВ ІНШОМОВНОГО ПОХОДЖЕННЯ	127
Приголосні звуки і букви на позначення приголосних	127
§ 121. Звук [l]	127
§ 122. Звуки [g], [h]	127
§ 123. Буквосполучення th у словах грецького походження	128
§ 124. Букви w, th у словах англійського походження	128
§ 125. Буквосполучення ll та ill у словах французького походження	128
§ 126. Звук [j]	129
§ 127. Кінцеві буквосполучення - dr, - tr	129
§ 128. Неподвоєні й подвоєні букви на позначення приголосних	129
Голосні звуки і букви на позначення голосних	130
§ 129. Голосний [i]	130
§ 130. Голосні [e], [u]	132
§ 131. Буквосполучення au, ou	132
§ 132. Букви та буквосполучення ö, ø, eu, oe	133
§ 133. Дифтонги [au], [ei], [ou] у словах англійського походження	133
§ 134. Звук [æ] у словах англійського походження	133
§ 135. Звук [ə:] у словах англійського походження	133
§ 136. Буквосполучення ei, eu у словах німецького походження. Буквосполучення ij та буква u в словах нідерландського походження	134
§ 137. Подвоєння букв на позначення голосних	134
§ 138. Апостроф	134
§ 139. М'який знак (ь)	134
ВІДМІНЮВАННЯ СЛІВ ІНШОМОВНОГО ПОХОДЖЕННЯ	135
§ 140.	136
Невідмінювані іменники іншомовного походження	135
Особливості відмінювання власних назв іншомовного походження	136
IV. ПРАВОПИС ВЛАСНИХ НАЗВ	137
§ 141. Українські прізвища та імена	137
§ 142. Відмінювання прізвищ	137
§ 143. Відмінювання імен	141
§ 144. Слов'янські прізвища та імена	146
Прізвища з прикметниковими суфіксами й закінченнями	148
Апостроф	149
М'який знак (ь)	149
§ 145. Неслов'янські прізвища та імена	150
СКЛАДНІ І СКЛАДЕНІ ОСОБОВІ ІМЕНА ТА ПРИЗВИЩА Й ПОХІДНІ ВІД НИХ ПРИКМЕТНИКИ	150
§ 146. Імена та прізвища (прізвиська)	150
§ 147. Похідні прикметники	152

ГЕОГРАФІЧНІ НАЗВИ	153
§ 148. Українські географічні назви	153
§ 149. Географічні назви інших країн	153
§ 150. Географічні назви з прикметниковими закінченнями	155
§ 151. Апостроф, м'який знак	156
§ 152. Відмінювання географічних назв	157
§ 153. Правопис прикметникових форм від географічних назв і від назв народів	158
Суфікси -ИНСЬК(ИЙ), -ІНСЬК(ИЙ)	158
Суфікси -ОВСЬК(ИЙ) [-ЬОВСЬК(ИЙ)], -ЕВСЬК(ИЙ) [-ЄВСЬК(ИЙ)], -ІВСЬК(ИЙ) [-ЇВСЬК(ИЙ)]	159
§ 154. Правопис складних і складених географічних назв	160
V. УЖИВАННЯ РОЗДІЛОВИХ ЗНАКІВ	164
§ 155. Крапка (.)	164
§ 156. Знак питання (?)	166
§ 157. Знак оклику (!)	167
§ 158. Кома (,)	168
I. Кома в простому реченні	168
II. Кома в складному реченні	181
§ 159. Крапка з комою (;)	185
I. Крапка з комою в простому реченні	185
II. Крапка з комою в складному реченні	185
§ 160. Двокрапка (:)	187
I. У простому реченні	187
II. У складному реченні	188
§ 161. Тире (–)	188
I. У простому реченні	188
II. У складному реченні	193
III. У простому і складному реченнях (у деяких стилістичних фігурах)	196
§ 162. Три крапки, або крапки (...)	197
§ 163. Дужки (), [], < >	198
§ 164. Лапки (« », “ ”, „ „, “, рідше „ ”)	200
§ 165. Скісна риска (/)	202
§ 166. Комбіноване вживання розділових знаків	202
§ 167. Розділові знаки для оформлення прямої мови та цитат	203
§ 168. Правила рубрикації тексту і розділові знаки для оформлення пунктів переліку	207
ПОКАЖЧИК	209

Стислий огляд основних змін у новій редакції
«Українського правопису» (2019) 279